

EGENS BOREBILLE

Egens borebille (*Xestobium rufovillosum*) er den største borebille, der lever i Danmark. Den voksne bille bliver 6-9 mm lang. Den er brun med uregelmæssige pletter af gullige, svagt metalskinnende hår, der giver den et karakteristisk spættet udseende. Den fuldvoksne larve er ca. 1 cm lang, og kroppen er krum-bøjet og bleg. Hovedet er gulbrunt med mørkebrune kæber.

Foto: SSL

Egens borebille med pletter af gullige hår.
Naturlig størrelse 6-9 mm.

Biologi og skade

Egens borebille giver sig i parringstiden (marts-juni) til kende ved en banken. Denne banken består af 6-8 hurtige dunk, som gentages med korte mellemrum. Lyden frembringes af begge køn ved, at de slår brystskjoldet mod gangens sider. Signalerne hjælper utvivlsomt de to køn med at finde hinanden. Man har fra gammel tid brugt betegnelsen "dødningsure" om disse små bankeånder, idet man tog varsler af lyden.

Efter parringen lægger hunnen ca. 50 æg. De anbringes i revner og sprækker i træet samt i de gamle flyvehuller. De nyklækkede larver borer sig ind i veddet, hvor de tilbringer resten af larvetilværelsen med at æde sig fremad. Udviklingstiden vil i bygnings-tømmer oftest ligge mellem 5 og 10 år, afhængig af træets art, kvalitet, fugtighed og temperatur. Når larven er fuldvoksen, forvandler den sig i juli eller august måned til en puppe. Et par uger senere kommer den voksne bille ud af puppen. Billen bliver inde i

træet til næste forår, hvor den gnaver sig ud af træet gennem et af de karakteristiske runde flyvehuller. Diameteren af flyvehullet er ca. 3 mm, mens den almindelige borebillets huller kun måler ca. 1,5 mm.

Billens naturlige levested er udgåede dele af forskellige arter løvtræ, især eg. I bygninger er det ganske overvejende egetømmer, som angribes. Den kan dog også leve i andet løvtræ, og i sjældne tilfælde kan den gå i fugtskadede nåletræ. Kun træ, som har været udsat for så megen fugtighed, at en eller anden form for svamp har kunnet trives i det, bliver angrebet.

Foto: SSL

Egestolpe med spor efter angreb af egens borebille.

Det er ikke almindeligt at bruge egetømmer i moderne byggeri. Ud over vore gamle kirker og herregårde er det derfor især i bindingsværkshuse, at egens borebille optræder som skadedyr.

Forebyggelse og bekæmpelse

Det er som regel indsvivende vand eller fugt, der er den egentlige årsag til, at billeangrebet tager fart. Som forebyggende foranstaltninger er det derfor vigtigt at føre tilsyn med tag, nedløbsrør osv., ligesom ventilation og luftcirkulation må være i orden. Konstaterer man angreb af egens borebille, er første skridt at finde frem til fugtkilden og få stoppet fugten. Egens borebille kan imidlertid godt fortsætte med at leve i træet, når det én gang har været fugtskadedt. Reparationen bør derfor suppleres med en behandling af det angrebne træ. I nogle tilfælde kan

det være nødvendigt at udskifte det hårdest medtagne træ.

Ved udskiftning af beskadiget træværk bør det nyindsatte træ behandles først. Trykimprægneret træ er det bedste. En omhyggelig sprøjtning, strygning eller neddykning af træet med eller i et træbeskyttelsesmiddel, som beskytter mod insekt- og svampeangreb, giver dog også en god beskyttelse. Splintved er langt mere udsat for skade af svamp og insekter end kerneved. Træ, som ikke er trykimprægneret, og som skal benyttes på udsatte steder, bør derfor indeholde så lidt splint som muligt.

I bindingsværkshuse kan vægtømmeret blive angrebet. Årsagen er ofte, at dette er anbragt direkte på syldstenene, således at fugt nedefra trænger op i træet. Ofte er det nødvendigt at udskifte det nederste

og mest medtagne træværk. Vælger man at mure henunder træværket, bør man samtidig sikre mod fugt nedefra med tjærepap eller et tilsvarende materiale. Det gamle træværk bør samtidig behandles med et træbeskyttelsesmiddel, som beskytter mod både insekt- og svampeangreb. I svært tømmer kan det være en fordel, at anvende borehulsvanding eller trykinjektion.

I vanskeligt tilgængelige hulrum, kan det være svært at behandle på den ovenfor beskrevne måde. I disse tilfælde kan man hvert forår (sidst i marts) ved hjælp af en pudderblæser fordele et insektpudder i hulrummene. Dette vil dræbe billerne, efterhånden som de kommer frem, og inden de når at lægge æg. Den samme metode kan bruges ved svagere angreb på steder, hvor det ikke generer at have pudder liggende. Det er en ret nem og billig metode, men behandlingen må gentages 5-10 år i træk, så man er sikker på, at alle billerne er klækket.